

# ÉLETPÁLYA- ÉPÍTÉS

KOMPETENCIATERÜLET „B”

---

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM  
TANÁRI ÚTMUTATÓ



9. évfolyam

A kiadvány az Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterve alapján készült.

A kiadvány a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.1.1. központi program (Pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia alapú képzés és oktatás feladataira) keretében készült, a sulINova oktatási programcsomag részeként létrejött tanulói információhordozó. A kiadvány sikeres használatához szükséges a teljes oktatási programcsomag ismerete és használata.

A teljes programcsomag elérhető: [www.educatio.hu](http://www.educatio.hu) címen.

Szakmai vezető: Farkas László

Szakmai bizottság: Dr. Klein Sándor elnök, Dr. Balogh Andrásné  
Dr. Krisztián Béla, Sum István, Dr. Szenes György

Szakmai lektor: Dr. Katona Józsefné

Alkotó szerkesztő: Orosz Balázs

Felelős szerkesztő: Burom Márton

©

Szerzők: Kerényi Mari

**Educatio Kht. 2008**

# TARTALOM

IX.B.1.1.	Rítusok	5
IX.B.1.2.	Szómágia 1.	9
IX.B.1.3.	Szómágia 2.	15
IX.B.1.4.	Hétköznapi szómágiák	19
IX.B.1.5.	Közlés és helyzet 1.	23
IX.B.1.6.	Közlés és helyzet 2.	27
IX.B.1.7.	Közlés és helyzet 3.	31
IX.B.1.8.	Krimi az osztályban 1.	35
IX.B.1.9.	Krimi az osztályban 2.	39
IX.B.1.10.	Kísérőlevél	43
IX.B.1.11.	Kedvenc reklámom	47
IX.B.1.12.	Virágvasárnap	51
IX.B.1.13.	Húsvét	55
VII.B.1.14.	Érzelmek és érvek	59
IX.B.1.15.	Vita és veszekedés	63
IX.B.1.16.	Iskolakerülés 1.	67
IX.B.1.17.	Iskolakerülés 2.	71
IX.B.1.18.	Iskolakerülés 3.	75



## RÍTUSOK

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	Annak felfedeztetése, hogy az emberi együttélésben, együttműködésben nagy szerepe van a rítusoknak. Ezek átsegítik az érintettet bizonyos életkoron, élethelyzet-, életformaváltáson. Egyben deklarálják, hogy ő már nem egészen ugyanaz, aki volt addig.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14–16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai. A beszédaktusok Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Tapasztalatgyűjtés A jelképek értelmezése

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Gyűjtessünk minél több rítust a gyerekek mindennapi életéből. búcsúztatás, megérkezés, évnyitó stb. (Lehetnek családi, baráti „saját” rítusok is.) Próbáljuk megvilágítani, hogy ezeknek a rítusoknak, ünnepeknek milyen szerepük van az ember életében. A gyerekek a feladatot heterogén kiscsoportban oldják meg, frontális osztálymunkában beszélnek meg.

# MODULVÁZLAT

<b>Tevékenység</b>	<b>Rítusok gyűjtése</b>
<b>Tanári instrukciók</b>	Feladatadás (beszélgetés kezdeményezése). Rítusok gyűjtése. Csoportokba szervezés, a gyűjtött és a feladatban leírt rítusok szerepének elemzése.
<b>Kiemelt készségek, képességek</b>	Tapasztalatgyűjtés, a jelképek értelmezése
<b>Célcsoport /A differenciálás lehetőségei</b>	Egész osztály
<b>Munkaforma</b>	Frontális, heterogén kiscsoport
<b>Módszerek</b>	Gyűjtés, megbeszélés, írásbeli szövegalkotás
<b>Eszközök</b>	1. feladat

## MUNKAFÜZET

### 1. FELADAT

Írd le, hogy az alábbi szertartások az élet milyen eseményein „segítik át” az érintettet? Miben lesz más az élete, mint addig? Mit tesz könnyebbé?

Esküvői szertartás	
Keresztelő	
Ünnepség a nyugdíjba vonulás alkalmából	
Ballagás	
Halotti tor	
Orvosi eskütétel	
Születésnap	
Tanévnyitó	

## MEGOLDÁS

Esküvői szertartás	Hajadonból/nőtlenből házas
Búcsúztatás munkahelyváltás miatt	A munkahelyi csapattól való elválás
Ballagás	Elválás az iskolától
Halotti tor	Pl. házasságból özvegy
Orvosi eskütétel	Civilből szakember, kötelezettségekkel
Születésnap	Korszakhatár (öregebbé válás)
Tanévnyitó	Új tanév kezdődik, új barátok, tanárok, feladatok



## SZÓMÁGIA 1.

## MODULLEÍRÁS

<b>A modul célja</b>	Annak felfedeztetése, hogy az emberi együttélésben, együttműködésben nagy szerepe van a rítusoknak, illetve a különböző beszédaktusoknak. Ezek az élet valamennyi területét érintik. A modulban lévő szöveg áttekinti a szómágia alkalmazási területeit. A feladat az, hogy a gyerekek a szöveget forrásként használva különböző információkat gyűjtsenek és rendezzenek.
<b>Időkeret</b>	15 perc
<b>Ajánlott korosztály</b>	9. évfolyam (14–16 évesek)
<b>Ajánlott megelőző és követő tananyag</b>	
<b>Modulkapcsolódási pontok</b>	Szűkebb környezetben: A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai. A beszédaktusok Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
<b>A képességfejlesztés fókuszai</b>	Forráselemzés Információgyűjtés

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A szöveg egyéni feldolgozást igényel. A gyerekek önállóan elolvassák a feladatot, majd kigyűjtik, hogy milyen területen alkalmazták a szómágiát. A feladat megoldását kövesse beszélgetés a szómágia szerepéről. Ez előkészíti a következő modult, amely napjaink szómágiáiról szól.

## TÁMOGATÓ RENDSZER

Magyar Elektronikus Könyvtár

*Magyar Néprajzi Lexikon, 4. kötet*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1981.

*Magyar Néprajz, V.*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1988.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	A szöveget forrásként használva különböző információk gyűjtése és rendezése
Tanári instrukciók	Feladatadás (beszélgetés kezdeményezése). Megbeszélés a szómágia szerepéről. Ez előkészíti a következő modult, amely napjaink szómágiáiról szól. Forráselemzés. A feladat megoldása, a szómágia szerepének, alkalmazási területeinek kigyűjtése.
Kiemelt készségek, képességek	Forráselemzés, információgyűjtés
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Olvasás, elemzés, gyűjtés, rendezés, írásbeli munka, megbeszélés
Eszközök	2. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 2. FELADAT

Olvasd el a szöveget, majd gyűjtsd ki, milyen területeken alkalmazták a szómágiát!

### SZÓMÁGIA

A szó mágikus erejébe, teljesülésébe vetett hit igen régi, a mágia kezdeteivel egyidős. A mágiának minden korban, minden népnél fontos eszköze volt, önállóan is, összetett eljárások részeként is. Amit kimondunk, teljesül. Legegyszerűbb formái egyszerű felszólítások, parancsok, óhajok a mágiával befolyásolni kívánt személyhez, tárgyhoz, természetfeletti lényhez. Pl. a patkányküldő cselekményt kísérheti a „Takarodjatok a háztól!” parancs. Az egyszerű mágikus parancsok, kívánságok körébe tartoznak a mindennapi nyelv átokformulái, szitkozódásai és jókívánságai egyaránt. Az átok rontó célú, rossz szándékkal elmondott ráolvasás.

A magyar parasztság használatában legnagyobb számban gyógyító ráolvasások voltak, de használtak ilyen szövegeket szerelmi varázslás, viharelhárítás, féregűzés, a házimunkák serkentése céljából, és még sok más alkalommal. Általában a mágikus eljárások részeként vagy azok kíséretében hangzanak el. A betegség felszólítása távozásra a testből, a jégeső felszólítása elmúlásra. A célt kifejező szövegek mellett használatosak voltak olyanok is, amelyek mint szövegek „önmagukban” hatottak, jelentésüktől függetlenül, a kimondott (vagy leírt) szó varázserejébe vetett hit révén. Ezen alapul a szöveges amulettek és mindenfajta értelmetlen „abrakadabra”, betűhalmazok, gyakran idegen nyelvekből származó szótörmelékek használata. A ráolvasások bizonyos fajtái, egyes szövegelemei rendkívül állandóak, szinte változatlanul hagyományozódtak évszázadokon át; ezért igen régi hiedelmeket is őrizhetnek.

Az ima kezdeti fokon szintén a bizonyos módon és körülmények közt kimondott szó megvalósulásába vetett hiten alapszik, tehát közös gyökerű a ráolvasással. Az ima esetében a szó kimondója egy felsőbbrendű lény segítségét, közbenjárását kéri a cél eléréséhez. A cél azonban lehet a mágia bármely célja is; ráolvasásokkal azonos tartalmú, célú imák sok fajtáját használták a mágikus gyakorlatban is. A ráolvasások sok hivatalos imaszöveget, imatöredéket olvasztottak magukba minden korban, és a ráolvasás-szövegek igen gyakran ima formájában fogalmazódtak meg. Másrészt általános volt az egyházi imák ráolvasás szerepe az egyházon kívüli „népies” gyakorlatban. Így például fájós fogra holdújuláskor három Miatyánkot „olvastak rá” .

Az egyházi imák lehettek bármilyen mágikus eljárás részei, „hatásfokozó” kísérőelemei. Használtuk legáltalánosabb volt a gyógyításban: a gyógyító cselekmények gyakori előírása volt például a Miatyánk, az Üdvözlégy háromszori elmondása, sokszor hosszabb ráolvasások kísérőjeként. Az imádság tehát ugyanúgy a mágia eszköze lehet, mint az egyházi szentelmények és egyéb templomi, vallási eredetű szerek. A ráolvasástól – a használat szempontjából – csak a gyakorlók személye és az egyház által elő nem írt alkalom különbözteti meg.

A szómágia sajátos alkalmazási területe a névmágia. Alapja, miszerint a név azonos viselőjével – annak része, tartozéka, hatni lehet vele rá, kimondásával odaidézhető tulajdonosa. Utóbbin alapult a vesélyes lények kimondásának tilalma, a névtabu. A magyar keresztnévadásban már nincs gyakorlata a „sorsirányító nevek” adásának, de a magyarság múltjából Pais Dezső sok adatot tudott összegyűjteni. Például Bulcsú anyjának neve Kál, Káli volt, melynek jelentése: ‘maradj életben’. Ezen alapul a névváltoztatás szokása is: a magyarság egyes csoportjainál elterjedt nézet volt, hogy a sokat betegeskedő gyerekek keresztnévét meg kell változtatni. A moldvai csángóknál ennek annyira kialakult gyakorlata volt, hogy a névváltoztatás alkalmához egy „névadó” szokás – mintegy második keresztelési rítus – kapcsolódott.

## MEGOLDÁS

### SZÓMÁGIA

A szó mágikus erejébe, teljesülésébe vetett hit igen régi, a mágia kezdeteivel egyidős. A mágiának minden korban, minden népnél fontos eszköze volt, önállóan is, összetett eljárások részeként is. Amit kimondunk, teljesül. Legegyszerűbb formái egyszerű *felszólítások*, *parancsok*, *óhajok*: a mágiával befolyásolni kívánt személyhez, tárgyhoz, természetfeletti lényhez. Például a patkányküldő cselekményt kísérheti a „Takarodjatok a háztól!” parancs. Az egyszerű mágikus parancsok, kívánságok körébe tartoznak a mindennapi nyelv *átokformulái*, *szitkozódásai* és *jókívánságai* egyaránt. Az átok rontó célú, rossz szándékkal elmondott ráolvasás.

A magyar parasztság használatában legnagyobb számban *gyógyító* ráolvasások voltak, de használtak ilyen szövegeket *szellemi varázslás*, *viharelhárítás*, *féregűzés*, a *házimunkák serkentése* céljából, és még sok alkalommal. Általában a mágikus eljárások részeként vagy azok kíséretében hangzanak el. A betegség felszólítása távozásra a testből, a jégeső felszólítása elmúlásra. A célt kifejező szövegek mellett használatosak voltak olyanok is, amelyek mint szövegek „önmagukban” hatottak, jelentésüktől függetlenül, a kimondott (vagy leírt) szó varázsserejébe vetett hit révén. Ezen alapul a szöveges amulettek és mindenfajta értelmetlen „abrakadabra”, betűhalmazok, gyakran idegen nyelvekből származó szótörmelékek használata. A ráolvasások bizonyos fajtái, egyes szövegelemei rendkívül állandóak, szinte változatlanul hagyományozódtak évszázadokon át; ezért igen régi hiedelmeket is őrizhetnek.

Az *ima* kezdeti fokon szintén a bizonyos módon és körülmények közt kimondott szó megvalósulásába vetett hiten alapszik, tehát közös gyökerű a ráolvasással. Az ima esetében a szó kimondója egy felsőbbrendű lény segítségét, közbenjárását kéri a cél eléréséhez. A cél azonban lehet a mágia bármely célja is; ráolvasásokkal azonos tartalmú, célú imák sok fajtáját használták a mágikus gyakorlatban is. A ráolvasások sok hivatalos imaszöveget, imatöredéket olvasztottak magukba minden korban, és a ráolvasás-szövegek igen gyakran ima formájában fogalmazódtak meg. Másrészt, általános volt az egyházi imák ráolvasás szerepe az egyházon kívüli „népies” gyakorlatban. Így például fájós fogra holdújulásakor három Miatyánkot „olvastak rá”.

Az egyházi imák lehettek bármilyen mágikus eljárás részei, „hatásfokozó” kísérőelemei. Használtuk legáltalánosabb volt a gyógyításban: a gyógyító cselekmények gyakori előírása volt például a Miatyánk, az Üdvözlégy háromszori elmondása, sokszor hosszabb ráolvasások kísérőjeként. Az imádság tehát ugyanúgy a mágia eszköze lehet, mint az egyházi szentelmények és egyéb templomi, vallási eredetű szerek. A ráolvasástól – a használat szempontjából – csak a gyakorlók személye és az egyház által elő nem írt alkalom különbözteti meg.

---

A szómágia sajátos alkalmazási területe a *névmágia* (*névadás*). Alapja, miszerint a név azonos viselőjével – annak része, tartozéka, hatni lehet vele rá, kimondásával odaidézhető tulajdonosa. Utóbbin alapult a veszélyes lények kimondásának tilalma, a *névtabu*. A magyar keresztnévadásban már nincs gyakorlata a „sorsirányító nevek” adásának, de a magyarság múltjából Pais Dezső sok adatot tudott összegyűjteni. Például Bulcsú anyjának neve *Kál*, *Káli* volt, melynek jelentése: ‘maradj életben’. Ezen alapul a névváltoztatás szokása is: a magyarság egyes csoportjainál elterjedt nézet volt, hogy a sokat betegeskedő gyerek keresztnevét meg kell változtatni. A moldvai csángóknál ennek annyira kialakult gyakorlata volt, hogy a névváltoztatás alkalmához egy „névadó” szokás – mintegy második keresztelési rítus – kapcsolódott.



## SZÓMÁGIA 2.

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modulban egy bányászimát olvashatnak a gyerekek. A cél, hogy a szöveg elolvasása után, állapítsák meg az imádkozók kilétét, adjanak címet a szövegnek, illetve gyűjtsék és rendezzék azokat az információkat, amelyek a szövegben szerepelnek.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai. A beszédaktusok Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Forráselemzés, információgyűjtés, következtetés, bizonyítás

### MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A szövegolvasást az információgyűjtés követi. A gyerekek a szövegből vett idézetekkel igazolják megoldásuk helyességét.

### TÁMOGATÓ RENDSZER

Magyar Elektronikus Könyvtár

*Magyar Néprajzi Lexikon*, 4. kötet, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1981.

*Magyar Néprajz*, V., Budapest, Akadémiai Kiadó, 1988.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	A szövegben szereplő információk gyűjtése és rendszerezése
Tanári instrukciók	Feladatadás (szempontok ismertetése). A szövegolvasást az információgyűjtés követi. A gyerekek a szövegből vett idézetekkel igazolják megoldásuk helyességét.
Kiemelt készségek, képességek	Forráselemzés, információgyűjtés, következtetés, bizonyítás
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Olvasás, elemzés, gyűjtés, rendezés, írásbeli munka, bemutatás, megbeszélés
Eszközök	3. feladat

## MUNKAFÜZET

### 3. FELADAT

**Olvasd el az imát, majd állapítsd meg, kik és miért imádkoztak! Adj címet az imának!**

Fölséges Isten! Mennynek és Földnek Ura, ki a világot bölcs szíved szerint igazgatod, nagyságod dicsőítésére és szent neved segítségül hívására gyűltünk össze ez órában. Hozzád emeljük fel könyörgésünk szavát, midőn nehéz munkánk végzésére szép napod világából a föld mélyébe, a sötétség birodalmába szállunk alá. Ó hallgasd meg mi buzgó imáinkat, jó Istenünk, Atyánk! Végy körül bennünket gondviselő jóságoddal. Adj erőt és épséget karjainkba, nyújts bátorságot, ha csüggedünk s hitet, ha félelem rettent bennünket. Oltalmaz meg bennünket minden bajtól és veszélytől, viselj gondot otthon családunkra és gyermekeinkre, kiknek jólétéért fáradozunk, hogy munkánk végeztével újra láthassuk őket. Minket pedig, kik oltalmadba és kegyelmedbe ajánljuk magunkat, vezérelj, ó áldások Istene, és hallgasd meg buzgó könyörgésünket.

Ámen

## MEGOLDÁS

### Bányászima

Fölséges Isten! Mennynek és Földnek Ura, ki a világot bölcs szíved szerint igazgatod, nagyságod dicsőítésére és szent neved segítségül hívására gyűltünk össze ez órában. Hozzád emeljük fel könyörgésünk szavát, midőn *nehéz munkánk végzésére szép napod világából a föld mélyébe, a sötétség birodalmába szállunk alá*. Ó hallgasd meg mi buzgó imáinkat, jó Istenünk, Atyánk! Végy körül bennünket gondviselő jóságoddal. Adj erőt és épséget karjainkba, nyújts bátorságot, ha csüggedünk s hitet, ha félelem rettent bennünket. Oltalmaz meg bennünket minden bajtól és veszélytől, viselj gondot otthon családunkra és gyermekeinkre, kiknek jólétéért fáradozunk, hogy munkánk végeztével újra láthassuk őket. Minket pedig, kik oltalmadba és kegyelmedbe ajánljuk magunkat, vezérelj, ó áldások Istene, és hallgasd meg buzgó könyörgésünket.

Ámen



## HÉTKÖZNAPI SZÓMÁGIÁK

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modulban olyan beszédaktusokat gyűjtetünk a gyerekekkel, amelyekről néha nem is gondoljuk, hogy valójában szómágiákkal van dolgunk. A modul célja, hogy felfedezzük, az élet minden területén előforduló események, hitek, szokások nem múlnak el „nyomtalanul”, ha figyelmesek vagyunk, felfedezhetjük eredetüket, gyökereiket. A modul valójában a „Mit-miért?” problémáját feszegeti, arra serkentve a gyerekeket, hogy érdekes, érdekes lehet a mélyére nézni a dolgoknak.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai. A beszédaktusok Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Forráselemzés, összehasonlítás, következtetés, bizonyítás

### MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat hétköznapi „szómágiákat” mutat be, illetve gyűjtet a gyerekekkel. A gyűjtött szövegek „rálvasás” jellegét úgy bizonyítsák, hogy vizsgálják meg az eredeti kommunikációs célt, majd elemezzék, mennyiben „ürült ki” a jelentése, és vált formálissá. Lásd napszakhoz kötődő köszönések. Lehet versenyt rendezni: ki tud több hétköznapi szómágiát gyűjteni. A munkát a gyerekek egyénileg oldják meg, majd beszéljék meg tanári irányítással, közösen.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	A szövegben szereplő információk gyűjtése és rendszerezése
Tanári instrukciók	Feladatadás (szempontok ismertetése). Szövegolvasás. Gyűjtés. Bemutatás, indoklás, megbeszélés kezdeményezése.
Kiemelt készségek, képességek	Forráselemzés, információgyűjtés, következtetés, bizonyítás
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Olvasás, elemzés, gyűjtés, rendezés, írásbeli munka, bemutatás, megbeszélés
Eszközök	4. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 4. FELADAT

Olvasd el az alábbi szövegeket, és dönts el, melyiknek az eredete lehetett ráolvasás, és melyiknek nem! Gyűjts hasonlókat!

1. Jó napot kívánok!
2. Egészségedre!
3. A hagyományos mosópornál nincs rosszabb!
4. Vegyél nekem mobiltelefont!
5. Isten éltesen sokáig!
6. A fene egye meg!
7. Kétfelé áll a fülem, annyit ettem.
8. Szégyellj magad!
9. Kutyából nem lesz szalonna!
10. Pukkadj meg!

### MEGOLDÁS

1. *Jó napot kívánok!*
2. *Egészségedre!*
3. A hagyományos mosópornál nincs rosszabb!
4. Vegyél nekem mobiltelefont!
5. *Isten éltesen sokáig!*
6. *A fene egye meg!*
7. Kétfelé áll a fülem, annyit ettem.
8. *Szégyellj magad!*
9. Kutyából nem lesz szalonna!
10. *Pukkadj meg!*



## KÖZLÉS ÉS HELYZET 1.

## MODULLEÍRÁS

<b>A modul célja</b>	A modulban olyan párbeszédet elemeztetünk, amelyekben a kommunikációs maximákat megsértették a résztvevők. A hétköznapi élet-helyzetekben „elhangzó” párbeszéd részben a szerepviselkedési, információ-átadási, helyzetértékelési rutinokat erősítik, másrészt közvetlenül támogatják a szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterület képességfejlesztési feladatainak megvalósítását.
<b>Időkeret</b>	15 perc
<b>Ajánlott korosztály</b>	9. évfolyam (14-16 évesek)
<b>Ajánlott megelőző és követő tananyag</b>	
<b>Modulkapcsolódási pontok</b>	Szűkebb környezetben: A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai. A beszédaktusok Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
<b>A képességfejlesztés fókuszai</b>	Szövegelemzés, helyzetelemzés, normaalkalmazás

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat párbeszédeire érdemes analóg párbeszédet készíttetni a gyerekekkel. A munkát egyénileg végzik, majd a megoldást közös megbeszélés követi.

# MODULVÁZLAT

Tevékenység	Olyan párbeszéd elemzése, amelyekben a kommunikációs maximákat megsértették a résztvevők
Tanári instrukciók	Feladatadás (szempontok ismertetése). Szövegolvasás. Elemzés, összehasonlítás. Bemutatás, indoklás, megbeszélés kezdeményezése.
Kiemelt készségek, képességek	Szövegelemzés, helyzetelemzés, normaalkalmazás
Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Olvasás, elemzés, összehasonlítás (szóbeli feladat), bemutatás, megbeszélés
Eszközök	5. feladat

## MUNKAFÜZET

### 5. FELADAT

Az alábbi párbeszédben ki és milyen kommunikációs szabályokat sértett meg?  
Írd át a párbeszédet úgy, hogy az a kommunikációs szabályoknak megfelelő legyen!

**Szabályok:**

1. Elegendő információmennyiség
2. Igazságtartalom
3. Tématartás
4. Érthetőség, tömörség
5. Tapintat
6. Szerénység

1.

- Marika, nem másolta le öt példányban, amit kértem. Hogyan lehetséges ez? Most nincs saját példányunk.
- De hát Kálmán, nem volt róla szó, hogy miért kell, egyébként megtettem volna.
- Ne haragudjon, de ahogy öregszik, úgy hülyül.

(*Marika sírva elrohan.*)

2.

- Te, képzeld, Piri válik!
- Ő nem megy akkor nyaralni. Én viszont tegnap lefoglaltam egy utat Korfura! Tudod, kivel?
- Fogalmam sincs. De szegénynek segíteni kellene.
- Kinek?
- Hát Pirinek.
- Ha hazajöttem, mert ez egy kéthetes kirándulás. Van benne hajóút, múzeum, tenger, amit akarsz.
- Te tudnád egyedül ezt megtenni. Kellene neki egy másik állás, hogy legalább ne dolgozzanak egy helyen. Nálatok, úgy tudom, megürült egy hely.
- Te, még strandtáskám nincs. Nem tudnád kölcsönadni azt a sárgát?

3.

- Kisfiam, ha rossz leszél, elvisz a zsákos ember.
- Az hogy néz ki?
- Nagy zsákja van, és a rossz gyerekeket belerakja.
- És honnan tudja, hogy rosszak?
- Látja, mindent lát.
- De én csak futkároztam a folyosón. Ezért már rögtön elvisz?
- Ötször szoltam, oda se figyeltél.
- Hova visz?
- Egy sűrű sötét erdőbe, ahol a boszorkány lakik.

*(Gyerek visítva el)*

## KÖZLÉS ÉS HELYZET 2.

## MODULLEÍRÁS

<b>A modul célja</b>	A modulban olyan párbeszédet elemeztünk, amelyekben a kommunikációs maximákat megsértették a résztvevők. A hétköznapi élet-helyzetekben „elhangzó” párbeszéd részben a szerepviselkedési, információ-átadási, helyzetértékelési rutinokat erősítik, másrészt közvetlenül támogatják a szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterület képességfejlesztési feladatainak megvalósítását.
<b>Időkeret</b>	15 perc
<b>Ajánlott korosztály</b>	9. évfolyam (14-16 évesek)
<b>Ajánlott megelőző és követő tananyag</b>	
<b>Modulkapcsolódási pontok</b>	Szűkebb környezetben: A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai. A beszédaktusok Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
<b>A képességfejlesztés fókuszai</b>	Szövegelemzés, helyzetelemzés, normaalkalmazás

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat párbeszédeire érdemes analóg párbeszédet készíttetni a gyerekekkel. A munkát egyénileg végzik, majd a megoldást közös megbeszélés követi.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Olyan párbeszédtek elemeztetése, amelyekben a kommunikációs maximákat megsértették a résztvevők
Tanári instrukciók	Feladatadás (szempontok ismertetése). Szövegolvasás. Elemzés, összehasonlítás. Bemutatás, indoklás, megbeszélés kezdeményezése.
Kiemelt készségek, képességek	Szövegelemzés, helyzetelemzés, normaalkalmazás
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Olvasás, elemzés, összehasonlítás (szóbeli feladat), bemutatás, megbeszélés
Eszközök	6. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 6. FELADAT

Az alábbi párbeszédben ki és milyen kommunikációs szabályokat sértett meg?  
Írd át a párbeszédet úgy, hogy az a kommunikációs szabályoknak megfelelő legyen!

**Szabályok:**

1. Elegendő információmennyiség
2. Igazságtartalom
3. Tématartás
4. Érthetőség, tömörség
5. Tapintat
6. Nagylelkűség
7. Jóváhagyás
8. Szerénység
9. Megegyezés
10. Rokonszenv

1.

- Hát, nem gondoltam, hogy ennyire lerobbansz.
- Úgy látod?
- Ne nézz tükörbe, mert elájulsz. Fodrászt is kellene váltanod.
- Miért, rossz a színe?
- Ha még csak a színe lenne rossz! Olyan vagy, mint egy afgán agár.

**A megsértett szabály:**

.....

.....

2.

- Üdvözöm, Tamás. Milyen remekül néz ma ki.
- Igen, belenéztem a tükörbe, és én is úgy látom, nagyon jól nézek ki.

**A megsértett szabály:**

.....

.....

## MEGOLDÁS

1.

**A megsértett szabály: *tapintat***

- Sápadt vagy.
- Úgy látod?
- Igen. Segíthetek?
- Nem.
- Szerintem foglalkozz egy kicsit magaddal. Menj el fodrászhoz! Hidd el, az jót tesz. Nekem mindig beválik.

2.

**A megsértett szabály: *szerénység***

- Üdvözlöm, Tamás. Milyen remekül néz ma ki!
- Köszönöm.

## KÖZLÉS ÉS HELYZET 3.

## MODULLEÍRÁS

<b>A modul célja</b>	A modulban olyan párbeszédet alkottatunk, amelyekben a kommunikációs maximákat megsértik a résztvevők. A hétköznapi élethelyzetekben „elhangzó” párbeszéd részben a szerepviselkedési, információ-átadási, helyzetértékelési rutinokat erősítik, másrészt közvetlenül támogatják a szövegértés és szövegalkotás kompetenciaterület képességfejlesztési feladatainak megvalósítását.
<b>Időkeret</b>	15 perc
<b>Ajánlott korosztály</b>	9. évfolyam (14-16 évesek)
<b>Ajánlott megelőző és követő tananyag</b>	
<b>Modulkapcsolódási pontok</b>	Szűkebb környezetben: A beavatás fogalma, rítusa, változatai, mai megvalósulásai. A beszédaktusok Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
<b>A képességfejlesztés fókuszai</b>	Szövegelemzés, helyzetteremtés, normaalkalmazás

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat párbeszédeire érdemes analóg párbeszédet készíttetni a gyerekekkel. A munkát egyénileg végzik, majd a megoldást közös megbeszélés követi.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Olyan párbeszéd elemzése, amelyekben a kommunikációs maximákat megsértették a résztvevők
Tanári instrukciók	Feladatadás (szempontok ismertetése). Szövegolvasás. Elemzés, összehasonlítás. Bemutatás, indoklás, megbeszélés kezdeményezése.
Kiemelt készségek, képességek	Szövegelemzés, helyzetteremtés, normaalkalmazás
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Írásbeli feladat, bemutatás, indoklás, megbeszélés
Eszközök	7. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 7. FELADAT

Írj egy rövid párbeszédet!

A helyzet a következő:

A munkahelyen Kovácsné Kiss Aranka magánéletéről pletykál Józsa Beának.

Játsszátok el a jelenetet úgy, hogy a partnerek közül egyik vagy mindkettő sértse meg az alábbi szabályok valamelyikét!

Szabályok:

1. Elegendő információmennyiség
2. Igazságtartalom
3. Tématartás
4. Érthetőség, tömörség
5. Tapintat
6. Szerénység

A megoldásodat szóban indokold!



## KRIMI AZ OSZTÁLYBAN 1.

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modul célja, hogy egy konfliktusból kiindulva az előzményeket találják ki a gyerekek, fejezzék be a szöveget. A történetben a nézőpontváltásra, konfliktuselemzésre készítjük a tanulókat.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: szereplők, problémák, konfliktusok, elbeszélői nézőpontok azonosítása Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Konfliktuselemzés Szerepelemzés Írásbeli szövegalkotás, szövegkiegészítés

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A gyerekek először olvassák el a szöveget egyénileg. A feladat megoldását heterogén kiscsoportban végeztessük el. A kiscsoport kiválasztott szóvivője mutassa be és indokolja a megoldást. A jelenetet szerepjátékként is bemutathatják.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Egy konfliktusból kiindulva az előzmények megtalálása, a szöveg befejezése
Tanári instrukciók	Feladatadás. A gyerekek először olvassák el a szöveget egyénileg. Csoportalakíttatás. Konfliktuselemzés, feladatmegoldás. A feladat megoldását heterogén kiscsoportban végeztessük el. A kiscsoport kiválasztott szóvivője mutassa be és indokolja a megoldást. A jelenetet szerepjáteként is bemutathatják. A verseny eredményének kihirdetése, megbeszélése
Kiemelt készségek, képességek	Konfliktuselemzés, szerepelemzés, írásbeli szövegalkotás, szövegkiegészítés
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni, heterogén kiscsoport
Módszerek	Olvasás, elemzés, szövegkiegészítés, szerepjátek
Eszközök	8. feladat

## MUNKAFÜZET

### 8. FELADAT

Az osztályban verekedés tör ki Tibor és Lajos között. Mindenki elképed, mert az agresszió egyikre sem jellemző. Ráadásul Tibor egy fejjel alacsonyabb Lajosnál, testnevelésből felmentett. Jelenleg készülnek a fegyelmi tárgyalásra. A vád igaz, miszerint Tibor úgy hozzávágott Lajoshoz egy széklet, hogy annak megrepedt az orrcsontja.

Előzmények:

Lajos és Tibor barátok. Gyakran cukkolják egymást. Lajos azzal ugratja Tibort, hogy könyvmoly és kicsi, Tibor erre azt válaszolja, hogy Lajosnak a teste és az agya mérete fordítottan arányos.

A baj akkor kezdődött, amikor ugyanaz a lány, Kati tetszett meg mindkettőjüknek. Kati Lajosnak is és Tibornak is azt mondta, hogy nem tud dönteni, melyikőjükkel járjon. Lajosban az tetszik neki, hogy jól néz ki, Tiborban pedig, hogy jó a humora, kedves és jól táncol. Mindkettőt szédítette. Egyik alkalommal Kati a következőket mondta Lajosnak:

- Már ne is haragudj, de milyen barát az, aki a hátad mögött Vízfejűnek nevez?
- Engem? Tibor? - mondta hitetlenkedve Lajos, hiszen elsőtől együtt járnak, és mások előtt soha nem bántották egymást.
- Az hát.
- És te erre mit mondtál?
- Hogy szerintem nem is vagy annyira hülye, mint ahogy ő állítja.

**Folytasd a történetet!**



## KRIMI AZ OSZTÁLYBAN 2.

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modul célja, hogy egy konfliktus szereplőinek viselkedését ítéljék meg a gyerekek. Érveiket támasszák alá.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: szereplők, problémák, konfliktusok, elbeszélői nézőpontok azonosítása Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Konfliktuselemzés Szerepelemzés Írásbeli szövegalkotás, szövegkiegészítés Érvelés, bizonyítás Vita

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A gyerekek három csoportban dolgoznak. Az előző alkalommal egy történetet befejeztek. Az osztály szavazás alapján eldönti, melyik csoport történetével dolgoznak ezután. A feladat, hogy eldöntsék, ki a bűnös, és milyen büntetést érdemel. Az egyik csoport az egyik, a másik csoport a másik szereplő védőügyvédje, a harmadik csoport a bíróság. A feladat az, hogy a gyerekek megalapozott ítéletet hozzanak.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Egy konfliktus szereplőinek viselkedését ítélik meg a gyerekek. Érveiket támasszák alá.
Tanári instrukciók	Feladatadás. Választás a történetek közül. Csoportalakíttatás. Konfliktuselemzés, feladatmegoldás (érvelés, bizonyítás, ítékezés). Érvek gyűjtése. A verseny eredményének kihirdetése, megbeszélése
Kiemelt készségek, képességek	Konfliktuselemzés, szerepelemzés, írásbeli szövegalkotás, szövegkiégészítés, érvelés, bizonyítás, vita
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, heterogén kiscsoport
Módszerek	Olvasás, konfliktuselemzés, szerepjáték, vita
Eszközök	9. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 9. FELADAT

**A Krimi az osztályban című történetet különbözőképpen fejeztétek be.**

- a) Válasszatok ki a szövegvariációkból egyet, amellyel ezután dolgozni fogtok!
- b) Alkossatok három csoportot! Az 1. csoport Lajos, a 2. csoport Tibor ügyvédje lesz. A harmadik csoport a bíróság. A feladat, hogy az „ügyvédek” érvekkel alátámasztva igyekezzenek bizonyítani, védencük miért ártatlanabb, mint a partnere.



# KÍSÉRŐLEVÉL

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modulban kísérőlevelet alkottatunk, amelyben a kommunikációs maximákat megsérti a levél írója. A „szabálytalannal kimutatni a szabályt” alapján dolgozunk, így tudatosítva a gyerekekkel az önbemutató eljárásait.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: Intertextualitás, stílusparódia Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Önbemutató, normaalkalmazás, szövegtranszformálás

### MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladatot tovább lehet építeni úgy, hogy a gyerekek a közéletből vagy az iskolai életből választanak írásműveket. Szerződés, horoszkóp, hír, hirdetés, iskolaújság stb. Ezekből készítenek stílusparódiákat. A megoldásoknál indokoltassuk, a kísérőlevél, illetve a kommunikációs maximák közül mit sértett meg a „levélíró”.

### TÁMOGATÓ RENDSZER

Folyóiratok

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Kísérőlevél írása
Tanári instrukciók	Feladatadás (szempontok ismertetése). Szövegolvasás. Elemzés, összehasonlítás. Szövegalkotás. Kísérőlevél. Bemutatás, indoklás. Megbeszélés kezdeményezése.
Kiemelt készségek, képességek	Önbemutatás, normaalkalmazás, szövegtranszformálás
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Olvasás, írásbeli feladat, bemutatás, indoklás, megbeszélés
Eszközök	10. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 10. FELADAT

Olvasd el, mit kell tudni a kísérőlevélről! Az alábbiakban egy kísérőlevél-mintát adunk. Az a feladatod, hogy az alábbi kísérőlevelet alakítsd át úgy, hogy az illető azt a benyomást keltse, hogy őszintétlen. Változtathatsz a levél valamennyi részletén, a stílusán stb.

#### MOTIVÁCIÓS VAGY KÍSÉRŐLEVÉL

Ha álláshoz szeretnénk jutni, az első lépés, hogy bemutatjuk magunkat, kik vagyunk, milyen elképzeléseink vannak a saját életpályánkról stb. Ehhez önéletrajzot írunk. Az önéletrajz szerves kiegészítője a kísérőlevél, vagy más néven motivációs levél. Elsődleges szerepe, hogy azt a benyomást keltse olvasójában, hogy a pályázó adott pozícióra való felkészültsége, rátermettsége kétségbevonhatatlan, és ez alapján mindenképp a jelöltek között tartandó számon.

Mondhatnánk, hogy a kísérőlevél még az önéletrajznál is lehet hangsúlyosabb, hiszen elolvasásával rögtön egy kép alakul ki a pályázóról fogalmazási stílusa, tapasztalatai, tudása, és nem utolsósorban az alapján, hogy sorai mennyire tükrözik saját meggyőződését abban, hogy alkalmas (netán ő az ideális) jelölt a pozícióval járó feladatok ellátására.

#### Mit tartalmazzon a motivációs vagy kísérőlevél?

1. A levél első részének a figyelemfelkeltés a célja. Itt tájékoztassuk a címzettet, hogy honnan értesültünk az állásról (pl. hirdetés, személyes ismeretség, előzetes telefonbeszélgetés).
2. A második rész az előzetes tapasztalatok, ismeretek, gyakorlatok összefoglalása. Foglaljuk össze azokat a kompetenciákat, amelyekre az eddigiek során szert tettünk, és amelyeket a cégben hasznítani tudnánk – külön kiemelve a „specialitásainkat”.
3. A harmadik egység az indoklás, a tulajdonképpeni motiváció, azaz az állásra való jelentkezés oka. Itt ismertetjük saját ambícióinkat, illetve azt, hogy ez mennyiben vág össze elképzeléseinkkel és előéletünkkel.
4. A negyedik részben összefoglalhatunk, udvariasan utalhatunk a válaszkérésre, illetve a személyes találkozó lehetőségére.

5. A levél befejezése az üdvözet, dátum, kézzel és géppel írt aláírás, és az elérhetőségek (mobilszám, otthoni telefonszám, cím).

**Követelmények:**

- Lehetőleg személyre szóló legyen!
- Legyen rövid, bekezdésekkel tagolt, megfelelő méretű margókkal, a lap közepén elhelyezve!
- Terjedelme maximum 1 oldal legyen!
- Konkrétumokat tartalmazzon!
- Formailag egyezzen az önéletrajzzal (papírminőség, betűtípus)!
- Jó minőségű papírra készüljön, szövegszerkesztővel, 10-12-es betűmérettel!
- Kerüljük például a „Tisztelt Cím!” megszólítást!
- Géppel (az olvashatóság miatt) és kézzel is írjuk alá! Ne tűnjön úgy, hogy fénymásolt, szkennelt önéletrajzunkat egyszerre sok helyre küldjük el!
- Legyen rajta az aktuális dátum !

**Kísérőlevél-minta**

**Kerekes Artúr**

igazgató úr részére  
PEPE RT.

Tisztelt Igazgató Úr!

Ezúton jelentkezem a Pályáiv.hu honlapon közzétett állásajánlatukra, melyben kiadványszerkesztő munkakörbe keresnek munkatársat.

A Remenyi Huba Kommunikációs Főiskolán kiadványszerkesztő szakon végeztem, kitűnő eredménnyel. Tanulmányaim kiterjedtek a szerkesztőségi munka irányításával, a szerkesztéssel, korrektúrával, nyomdai előkészítéssel és kivitelezéssel kapcsolatos ismeretekre. Középiskolás korom óta médiával foglalkozom. Mind a gimnáziumban, mind a főiskolán újságot szerkesztettem, a helyi rádióban hírszerkesztőként dolgoztam, és a diákok számára készült szórakoztató műsor szerkesztő-műsorvezetője voltam. Nyári gyakorlataimat a Nyugati Szemle című folyóirat szerkesztőségében töltöttem.

Szakdolgozatom egy elképzelt, diákoknak szóló ismeretterjesztőfolyóirat-terv, illetve egy kimunkált megírt, szerkesztett, tördelt szám volt.

Úgy érzem, az Önök által leírt munkakör megfelel képzettségemnek, gyakorlatomnak és a pályámmal kapcsolatos elképzeléseimnek.

Mellékeltem önéletrajzom bővebb információt nyújt tanulmányaimról és tapasztalataimról.

Bízom abban, hogy lehetőséget kapok egy személyes beszélgetésre.

Üdvözlettel:

Tóth Ede

## KEDVENC REKLÁMOM

## MODULLEÍRÁS

<b>A modul célja</b>	A reklámokkal kapcsolatos kritikus viszony elősegítése. A paródia, az érvelő szövegtípus elemzésének és alkotásának gyakorlása
<b>Időkeret</b>	15 perc
<b>Ajánlott korosztály</b>	9. osztály (14-16 évesek)
<b>Modulkapcsolódási pontok</b>	Szűkebb környezetben: Paródiák alkotása irodalmi és nem irodalmi szövegekhez; Nem irodalmi leíró-elbeszélő, utasító és meggyőző-érvelő szövegek Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
<b>A képességfejlesztés fókuszai</b>	Érvelő, meggyőző szövegtípusok alkotása A túlzás nyelvi eszközeinek alkalmazás

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A gyerekek három feladat közül választhatnak. A feladatokat egyénileg vagy pármunkában egyaránt megoldhatják. A tanórán az előkészítés, a bemutatás és az értékelés folyik. A feladatmegoldást tanórán kívül, házi feladatként végzik a gyerekek.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Szövegalkotás (reklámok elemzése, paródiaalkotás)
Tanári instrukciók	Feladatadás/ feladatválasztás (1. alkalom), feladatmegoldás (tanórán kívül), bemutatás/ szerepjáték, értékelés, megbeszélés
Kiemelt készségek, képességek	Érvelő, meggyőző szövegtípusok alkotása A túlzás nyelvi eszközeinek alkalmazása
Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	
Munkaforma	Frontális, egyéni munka, pármunka
Módszerek	Szövegalkotás írásban, szerepjáték, felolvasás
Eszközök	11. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 11. FELADAT

A reklám célja az informálás, illetve a meggyőzés arról, hogy a termék kiváló. Ezt az értelemre és az érzelmekre hatva teszik a reklámozók.

Az **értelemre ható**, racionális reklámok tényeken vagy „ál” tényeken alapulnak. Céljuk, hogy megerősítsék a vásárlót, amikor dönt, azt észérvek alapján teszi. Mit értünk áltényeken? A mosószer, tisztálkodószer, illetve kozmetikumreklámok gyakran alkalmazott eszköze, hogy egy fehér köpenyes (szakembernek látszó) ember ecseteli a termék előnyeit. Az előadás gyakran párosul a vegyületek mozgását, a hatást ábrázoló számítógépes grafikával.

Az **érzelmekre ható**, emocionális reklámok nem a termék tényleges tulajdonságait népszerűsítik, hanem pl. egy érzést, egy vágyat, egy hangulatot jelenítenek meg. „Együtt a család, így eszik a zacskós levest.” A reklám azt sugallja, hogy a zacskós leves meleg hangulatúvá és szeretettelivé teszi az estét. Vagy: nagypapa az unokájával boldogan játszik (ez a nyugalom azért van, mert a nagypapa halála után a kis unoka öröklí az életbiztosítását). Vagy: fiatal, gyönyörű nő vezet egy autót (aki ilyen autót vesz, az gyönyörű, fiatal stb.).

- a) Készíts reklámparódiákat!
- b) Elemezd kedvenc reklámodat!
- c) Elemezd legidegesítőbb reklámodat!



# VIRÁGVASÁRNAP

## MODULLEÍRÁS

<b>A modul célja</b>	A modul célja, hogy sajátélményű adatgyűjtésen, szövegfeldolgozáson keresztül bemutassa, mennyire hasonlóak a különböző, egymástól távoli népek rítusai.
<b>Időkeret</b>	15 perc
<b>Ajánlott korosztály</b>	9. évfolyam (14-16 évesek)
<b>Ajánlott megelőző és követő tananyag</b>	
<b>Modulkapcsolódási pontok</b>	Szűkebb környezetben: A diákok szöveg-, kép- és zenemű-gyűjtő munkája eredményeinek közrebocsátása és megbeszélése Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
<b>A képességfejlesztés fókuszai</b>	Információkeresés megadott szempontok alapján Összehasonlítás, következtetés IKT

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat előkészítése és megbeszélése tanórán, a gyűjtés és a feladatmegoldás tanórán kívüli munka. Javasolt a gyerekeknek bizonyos forrásokra felhívni a figyelmét (pl. lexikonok, internet, családi történetek). A megbeszéléskor fektessünk hangsúlyt arra, hogy a különbözőség nem jelent rangsort.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	A különböző, egymástól távoli népek rítusainak bemutatása
Tanári instrukciók	A feladat előkészítése és megbeszélése tanórán, a gyűjtés és a feladatmegoldás tanórán kívüli munka. Összegzés, következtetések levonása (tanórán kívül). Megbeszélés
Kiemelt készségek, képességek	Információkeresés megadott szempontok alapján, összehasonlítás, következtetés, IKT
Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Olvasás, gyűjtés, szelektálás, rendezés, következtetés, bemutatás, megbeszélés
Eszközök	12. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 12. FELADAT

Olvasd el az alábbi szöveget, és oldd meg a feladatokat!

#### Virágvasárnap

Húsvét előtt az utolsó vasárnap: **virágvasárnap**

Névnap: Csongor. Egyéb névnapok: Bánk, Bernadett, Bende, Benedek, Cecilián, Enikő, József, Lambert, Lamberta, Rudolf. A Csongor nevet egy régi magyar személynévből Kazinczy Ferenc és Vörösmarty Mihály újította fel. A név török eredetű, jelentése: vadászmadár.

Jézus jeruzsálemi bevonulásának ünnepe. Elnevezése onnan származik, hogy a Jézust fogadó ünnepelő tömeg pálmaágakat tett a szamárháton haladó Jézus lábai elé. Ennek emlékére szentelnek a templomokban – ahol a pálma nem természetes növény – barkát, és tartanak pálmás, illetve barkás körmeneteket. A szentelt barkát – egyéb nevein: bárka, cica, cicaberke, cicuska, cicamaca, cicemaca, cicabarka, cicaméce, Székelyföldön pimpó, Torockón fűzfacicula, polinga, a Borsa völgyében picus – rontás ellen, gyógyításra, mennydörgés, villámlás és jégeső elhárítására használták, az állattartásban jósló és varázsló erőt tulajdonítottak neki. Virágvasárnap a tavasz első nagy ünnepe.

Hazánkban virágvasárnapi szokás volt a kiszehajtás. Egy női ruhába öltöztetett szalmabábut körülhordtak a falun, majd vízbe dobták vagy elégették.

Szomszédaink ezt a bábut egyaránt tekinthették a halál vagy a tél megszemélyesítőjének. Hazánkban szintén mágikus rítusnak tartották a kiszehajtást, a hozzá fűződő ének azonban inkább tréfás jellegű, s arra utal, hogy vége a böjtnek, kiviszik a böjti ételeket, és behozzák újra a zsíros ételeket, a sonkát: „Haj, ki kisse, haj! Jöjj be, sódar, jöjj!”.



**Kiszehajtás**

A Nyitra vidéki magyar falvakban a kiszehajtás után következett a villőzés. A leányok feldíszített fűzfaágakkal jártak házról házra; itt a szokás közvetetten a tél kivételére, a tavasz behozatalára is utalt.

- a) Gyűjts télbúcsúztató, tavaszváró ünnepeket más népek, illetve vallások gyakorlatából!
- b) Hasonlítsd össze őket a virágvasárnap hagyományaival!

# HÚSVÉT

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modul célja a cselekvést leíró szövegtípus gyakoroltatása egy tevékenység algoritmusának helyreállításával.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: Nem irodalmi leíró-elbeszélő, utasító és meggyőző-érvelő szövegek Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Adatelemzés Információ-rangsorolás

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A gyerekek először olvassák el a szöveget egyénileg. A feladat megoldását heterogén kiscsoportban, versenyben lehet elvégezni..

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	A modul célja a cselekvést leíró szövegtípus gyakoroltatása egy tevékenység algoritmusának helyreállításával.
Tanári instrukciók	Beszélgetés kezdeményezése a húsvétról, az ünnephez kapcsolódó szokásokról, a tojásfestés egy speciális módjáról, az írott tojásról, és elkészítésének műveleteiről. Feladatismertetés. A műveleti sorrend összekeveredett. A szöveget helyre kell állítani, hogy az írott tojás elkészítése kivitelezhető legyen. Csoportalakíttatás. A verseny eredményének kihirdetése. A feladatmegoldás nehézségeinek, a feladatmegoldás tervének megbeszélése
Kiemelt készségek, képességek	Adatelemzés, információ-rangsorolás
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, heterogén kiscsoport
Módszerek	Elemzés, olvasás, írásbeli feladat, verseny
Eszközök	13. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 13. FELADAT

#### Húsvét

A húsvét két legnépszerűbb szokása az öntözés (locsolás) és a tojásfestés. Míg régen a kútból húzott vízzel öntötték le a leányokat, ma már falun is kölnivel locsolnak. A locsolás helyett néhány észak- és nyugat-magyarországi faluban húsvétkor vesszőznek. A locsolás és a vesszőzés mint mágikus eljárás a termékenység biztosítását, ill. a rituális megtisztítást célozza.

Régi szokás a tojásfestés és a tojásokkal kapcsolatos játék. A tojásfestés az asszonyok, lányok dolga. Legegyszerűbb módja, hogy a tojás felületét levéllel burkolják be, s úgy teszik a festéke; utána a csipkézett levél helye világos színű marad. Régebben házi festékanyagokat használtak: hagymaleveleket, zölddió héjának főzetét, vadkörte- vagy vadalma héját, gubacsot stb. A tojások „írásának” legismertebb módja az, hogy viaszt olvasztanak meg, s a folyékony viasszal a tojás héjára írják a kívánt mintákat. Ha a viasz megaludt, a tojást a festékebe teszik. A színes tojásról a viaszt letörlik, s a helye sárgásfehér marad. Ezt esetleg másfajta színnel színezik. A tojásokat karcolással is díszíthetik. Még nagyobb ügyességet kíván a patkolt tojások készítése.

**Az alábbiakban az írott tojás elkészítéséről olvashatsz. A műveletek sorrendje azonban összekeveredett. Állítsd helyre a helyes sorrendet, azaz mit, mi után kell elvégezni, hogy a végeredmény az írott tojás legyen!**

#### HOGYAN KÉSZÜL AZ ÍROTT TOJÁS?

1. Ebbe kerül az írócső, melynek anyaga lehet réz vagy alumínium fólia. 20 × 5 mm-es csíkot vágunk, s egy varrótűre csavarjuk.
2. A cső kiálló két vége egyenlő hosszúságú legyen. Különböző vastagságúakat is készíthetünk, így a mintázat változatos lehet.



3. A fehér héjú tojásokat forrástól számítva lassú tűzön 30 percig főzzük, s hogy ne repedjenek meg, 1 kanál sót tegyünk a vízbe. (A hosszú főzés azért kell, mert így nem romlik meg a tojás.)
4. Írókát (neve még: kesice, írókés, gica) kell készíteni. Egy 15 cm-es faágat vágunk, melynek végét 2 cm hosszúságban bemetsszük.
5. A tojásokat langyosan tartjuk, mert ekkor a viasz könnyebben ráolvad. A kettő, négy, nyolc mezőre osztott tojásokat díszíthetjük a mezőkben, de írhatunk az osztóvonalakra is.
6. Ebbe mártjuk a csövet, s pár percig benne hagyjuk. Megütve a fejrészt, leválik a fölösleges viasz, s máris írhatunk vele. (Ha a csőben a viasz megdermed, felmelegíthetjük, majd kitisztítjuk.)
7. Miután kihúzzuk a tűt, az így kapott csövet a faág felhasított részébe tesszük, az ág tengelyére merőlegesen.
8. Méhviaszt méhészüzetekben vásárolhatunk (kb. 10-15 dkg-ot).
9. Serpenyőben felolvasztjuk, s melegen, sőt forrón tartjuk.
10. Van, amikor osztás nélkül, egy-egy motívum ismétlődve kerül a tojásra. A díszítés legtöbbször stilizált virágra, levélre emlékeztet.

## MEGOLDÁS

### Írott tojás

1. A fehér héjú tojásokat forrástól számítva lassú tűzön 30 percig főzzük, s hogy ne repedjenek meg, 1 kanál sót tegyünk a vízbe. (A hosszú főzés azért kell, mert így nem romlik meg a tojás.)
2. Írókát (neve még: kesice, írókés, gica) kell készíteni. Egy 15 cm-es faágat vágunk, melynek végét 2 cm hosszúságban bemetsszük.
3. Ebbe kerül az írócső, melynek anyaga lehet réz vagy alumínium fólia. 20 × 5mm-es csíkot vágunk, s egy varrótüre csavarjuk.
4. Miután kihúzzuk a tűt, az így kapott csövet a faág felhasított részébe tesszük, az ág tengelyére merőlegesen.
5. A cső kiálló két vége egyenlő hosszúságú legyen. Különböző vastagságúakat is készíthetünk, így a mintázat változatos lehet.
6. Méhviaszt méhészüzetekben vásárolhatunk (kb. 10-15 dkg-ot).
7. Serpenyőben felolvasztjuk, s melegen, sőt forrón tartjuk.
8. Ebbe mártjuk a csövet, s pár percig benne hagyjuk. Megütve a fejrészt, leválik a fölösleges viasz, s máris írhatunk vele. (Ha a csőben a viasz megdermed, felmelegíthetjük, majd kitisztítjuk.)
9. A tojásokat langyosan tartjuk, mert ekkor a viasz könnyebben ráolvad. A kettő, négy, nyolc mezőre osztott tojásokat díszíthetjük a mezőkben, de írhatunk az osztóvonalakra is.
10. Van, amikor osztás nélkül, egy-egy motívum ismétlődve kerül a tojásra. A díszítés legtöbbször stilizált virágra, levélre emlékeztet.

## ÉRZELMEK ÉS ÉRVEK

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A korrekt érvelés, meggyőzés eljárásainak felismertetése egy politikai szónoklat elemzésével
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: Nem irodalmi leíró-elbeszélő, utasító és meggyőző-érvelő szövegek Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Érvelő, meggyőző szövegtípusok elemzése

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladatadáskor beszéljük meg a gyerekekkel, milyen hatása van az érzelmeikkel teli és milyen a tényekre alapozó meggyőző szövegnek, kire, hogy hat az egyik, kire a másik.

A feladat első részét önállóan, az a) feladatot megbeszélés keretében oldják meg a gyerekek, frontális osztálymunkában.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	A korrekt érvelés, meggyőzés eljárásainak felismertetése egy politikai szónoklat elemzésével
Tanári instrukciók	Megbeszélés irányított kérdésekkel; milyen hatása van az érzelmekekkel teli és milyen a tényekre alapozó meggyöző szövegnek. Kire hogy hat az egyik, kire a másik. Az értékelés szempontja az érzelmekek hordozó kifejezések, illetve a tények kigyűjtése. Beszélgetés és/vagy szerepjáték. A riporter, hogy „buktathatja” le a szónokot, hiszen szövegében az állításokat semmi nem támasztja alá.
Kiemelt készségek, képességek	Érvelő, meggyöző szövegtípusok elemzése
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni munka
Módszerek	Szövegelemzés írásban, bemutatás, megbeszélés, vita
Eszközök	14. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 14. FELADAT

##### Az alábbi szöveg egy politikai beszéd részlete

- Húzd ki a beszédből az érzelmekek hordozó kifejezéseket!
- Emeld ki a beszédből azokat az állításokat, amelyek tényeken (pl. adatok) alapulnak!

A vezetők hada mellőngetve beszél eredményeiről, és a dolgozók érdekvédelmét hangoztatja. Négy év állt rendelkezésre, amikor védhették volna érdekeiket. Eredményeiket nem vitatjuk, különösen nem a személyes eredményeiket, a magas prémiumaikat, gyalázatosan magas nyugdíjaikat. Érzelemmentes szavakkal valahogy így fogalmazhatnánk meg: A vezetők azt állítják, eredményesen gazdálkodtak, és a dolgozók védelmét akarják ellátni. Az elmúlt négy évben nem bizonyították be, hogy képesek erre, csak a saját anyagi érdekeiket tartották szem előtt.

##### Ha riporter lennél, milyen kérdéseket tennél fel a szónoknak?



## VITA ÉS VESZEKEDÉS

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modul célja a vita és a veszekedés közötti különbségek, továbbá az „ízlésérvek nem érvek” állítás beláttatása
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: Nem irodalmi leíró-elbeszélő, utasító és meggyőző-érvelő szövegek Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Vita, érvelés, együttműködés

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A gyerekekkel vegyük számba az igazi vita „kellékeit”. Gyűjtessünk veszekedéstémákat mindennapjaikból. Beszéljük meg velük, hogyan lehetne ezeket a veszekedéseket vitává, eszmecserévé alakítani.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	A vita és a veszekedés közötti különbségek megismerése
Tanári instrukciók	Beszélgetés a vita „kellékeiről”. <ul style="list-style-type: none"> <li>• Közös vitaalap</li> <li>• Ízlés- és tekintélyérvek kerülése</li> <li>• Egymás meghallgatása</li> </ul> (Párhuzamos beszéd kerülése) A tanár veszekedős helyzeteket gyűjtet és mondat el a tanulókkal, a fenti szempontok szerint elemezteti azokat. Közös megoldás segítése kérdésekkel. A vita jellemzőinek tudatában miért nem vita a szöveg?
Kiemelt készségek, képességek	Vita, érvelés, együttműködés
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális
Módszerek	Szövegelemzés szóban, megbeszélés, vita
Eszközök	15. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 15. FELADAT

Olvasd el az alábbi párbeszédet, és válaszolj a kérdésekre!

- Ne haragudj, de szétmegy ettől a zenétől a fejem.
- Miért, ez egy jó zene.
- Ez jó zene?
- Igen, Apu is mondta.
- Nekem jó zene az, ami dallamos. Például az operett.
- Na, neee. Az hallgathatatlan.
- Elegendő volt belőled, mindig vitatkozol!

- a) Mit gondolsz, a fenti párbeszéd igazi vita-e?
- b) Ha igen, miért, ha nem, miért?
- c) Milyen típusú érvekkel támasztották alá állításaikat a szereplők?



## ISKOLAKERÜLÉS 1.

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modul célja az iskolakerülés jelenségének elemzése adatsorokon keresztül, az adatok közötti viszonyteremtéssel. Az adatokat a gyerekek verbalizálják, szóbeli és írásbeli szövegalkotással interpretálják.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: A szerkezeti elemzés módszerei – adatelemzés, adatok összehasonlítása Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Adatelemzés Szóbeli és írásbeli szövegalkotással az adatok közötti összefüggések interpretálása

### MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat alkalmat ad a lógás, az iskolakerülés következményeinek „tényszerű” megbeszélésére. A szóban – improvizációban – nehezebben megszólalók írásban is kifejthetik vázlatukat, és felolvashatják. Az adatelemzésnél gyűjtessünk a gyerekekkel olyan kifejezéseket, amelyek az adatok közötti viszonyok számok nélküli jellemzésére szolgálnak. Kisebb mértékben nagyobb, kiugróan magas stb.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Az iskolakerülés jelenségének elemzése adatsorokon keresztül, az adatok közötti viszonyteremtéssel
Tanári instrukciók	Feladatadás (az elemzési módszerek ismertetése). Elemzés, összehasonlítás. Szövegalkotás: vázlatírás, szóbeli szövegalkotás a vázlat alapján. Bemutatás, megbeszélés.
Kiemelt készségek, képességek	Adatelemzés, szóbeli és írásbeli szövegalkotással az adatok közötti összefüggések interpretálása
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Elemzés, összehasonlítás, írásbeli szövegalkotás, improvizáció, vázlat alapján, felolvasás
Eszközök	16. feladat

## MUNKAFÜZET

### 16. FELADAT

Az alábbi táblázat az iskolából lemorzsolódottak adatait mutatja be.

Az egyik tv-csatorna stúdiójába kerekasztal-beszélgetésre hívnak. A téma az iskolakerülés és a lemorzsolódás.

- Tanulmányozd át a táblázatot, és készíts nyilatkozatvázlatot! Szöveged ne tartalmazzon számokat! (A számokat nehéz megjegyezni. Arányokról beszélj, kiugró értékekről, hasonlítsd össze az iskolában maradékkal a lemorzsolódókat!)
- A vázlatot használhatod, amikor beszélsz, de lehetőleg ne „tapadj” a papírhoz, nézz néha bele a „kamerába.”

## Az iskolakerülés előfordulásának gyakorisága a tanulók egyéb jellemzői szerint

JELLEMZŐK		AZ ISKOLAKERÜLÉS ELŐFORDULÁSA
<b>Nem</b>		
	Lány	58,6%
	Fiú	68,0%
<b>Lakóhely típusa</b>		
	Nagyváros	62,5%
	Város	63,6%
	Kisváros	57,7%
	Község	68,7%
<b>Tanév alatti lakóhely</b>		
	Otthon lakik	55,6%
	Bejáró, kollégista	68,9%
<b>Család</b>		
	Szülők együtt élnek	62,5%
	Elváltak	69,4%
	Egyik szülő meghalt	75,0%
<b>A szülők munkapiaci helyzete</b>		
	Mindkettő inaktív	63,6%
	Egyik inaktív	69,8%
	Mindkettő dolgozik	57,5%
<b>Képzési forma</b>		
	Szakmunkásképző	63,1%
	Szakközépiskola	68,1%

Kimaradó tanulók, személyes kérdőív, 2002

## ISKOLAKERÜLÉS 2.

## MODULLEÍRÁS

<b>A modul célja</b>	A modul célja az iskolakerülés jelenségének elemzése adatsorokon keresztül, az adatok közötti viszonyteremtéssel. Az adatokat verbalizálják, és írásbeli szövegalkotással interpretálják. Az írásbeli szövegalkotás szövegtípusa: levél-érvelés. Az érvek az adatokra támaszkodnak.
<b>Időkeret</b>	15 perc
<b>Ajánlott korosztály</b>	9. évfolyam (14-16 évesek)
<b>Ajánlott megelőző és követő tananyag</b>	
<b>Modulkapcsolódási pontok</b>	Szűkebb környezetben: A szerkezeti elemzés módszerei – adatelemzés, adatok összehasonlítása Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
<b>A képességfejlesztés fókuszai</b>	Adatelemzés Írásbeli szövegalkotás, az adatok közötti összefüggések interpretálása Érvelés, bizonyítás

## MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat témáját tekintve érinti a gyerekeket, a róla való beszélgetés alól nem szabad kitérni, ugyanakkor nem „viheti” el a feladatot eredeti céljától. A produktumok értékelésénél nézzük meg, hogy mindenben megfeleltek-e az adott szempontoknak.

A diagramok kézzel is megrajzolhatók.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Az iskolakerülés jelenségének elemzése adatsorokon keresztül, az adatok közötti viszonyteremtéssel
Tanári instrukciók	Feladatadás. Elemzés, összehasonlítás. Szövegalkotás: levél érveléssel, javaslattal. Felolvasás, megbeszélés.
Kiemelt készségek, képességek	Adatelemzés, írásbeli szövegalkotás, az adatok közötti összefüggések interpretálása, érvelés, bizonyítás
Célcsoport/A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Elemzés, összehasonlítás, írásbeli szövegalkotás, felolvasás
Eszközök	17. feladat

## MUNKAFÜZET

### 17. FELADAT

Az alábbi táblázat az iskolából lemorzsolódottak vallomását mutatja be.

Arra a kérdésre válaszoltak a gyerekek, hogy miben látják iskolai kimaradásuk legfőbb okát.

Írj egy levelet a miniszternek!

A levél tartalmazza a következőket:

- Írd meg, milyen drámai következményei lehetnek a lemorzsolódásnak a társadalom és az egyén szempontjából!
- Ismertesd a lemorzsolódás adatait!
- Tedd meg a javaslataidat a lemorzsolódás megakadályozására!
- Javaslataid megvalósíthatóságát támaszd alá érvekkel!

A kimaradás oka	%
Rossz iskolai közérzet	33,1
Tanulmányi ok	23,7
A rossz szakmaválasztás	21,8
Anyagi ok	20,9
Fegyelmi ok	17,8
Az iskola színvonala	8,7
Betegség	6,7
Beilleszkedés	4,3
Családi probléma	4,1
Családalapítás	3,4
N	729



## ISKOLAKERÜLÉS 3.

## MODULLEÍRÁS

A modul célja	A modul célja az iskolakerülés jelenségének elemzése adatsorokon keresztül, az adatok közötti viszonyteremtéssel. Az adatokat szöveg tartalmazza, a tanulóknak a szövegből kell kinyerni, majd ábrázolni az adatokat.
Időkeret	15 perc
Ajánlott korosztály	9. évfolyam (14-16 évesek)
Ajánlott megelőző és követő tananyag	
Modulkapcsolódási pontok	Szűkebb környezetben: A szerkezeti elemzés módszerei – adatelemzés, adatok összehasonlítása Tágabb környezetben: <i>Magyar nyelv és irodalom</i>
A képességfejlesztés fókuszai	Adatelemzés Grafikus ábrázolás Érvelés, bizonyítás

### MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat témáját tekintve érinti a gyerekeket, a róla való beszélgetés alól nem szabad kitérni, ugyanakkor nem „viheti” el a feladatot eredeti céljától. A kapott szöveget egyénileg olvassák el a gyerekek, majd gyűjtsék ki az adatokat, állapítsák meg, hogyan ábrázolják (kör vagy oszlopdiagram) segítségével őket.

A diagramok kézzel is megrajzolhatók.

## MODULVÁZLAT

Tevékenység	Az iskolakerülés jelenségének elemzése adatsorokon keresztül, az adatok közötti viszonyteremtéssel
Tanári instrukciók	Feladatadás (az elemzési módszerek és a diagramkészítés ismertetése) A diagramok kézzel is megrajzolhatók. Olvasás, adatgyűjtés, ábrázolás. Megbeszélés
Kiemelt készségek, képességek	Adatelemzés, grafikus ábrázolás, érvelés, bizonyítás
Célcsoport /A differenciálás lehetőségei	Egész osztály
Munkaforma	Frontális, egyéni
Módszerek	Elemzés, összehasonlítás, ábrázolás, bemutatás
Eszközök	18. feladat

### MUNKAFÜZET

#### 18. FELADAT

**Az alábbi szöveg alapján készítsd el a Katymazvárosi Szakiskola hiányzási-lógási kör- vagy oszlopdiagramját, illetve diagramjait!**

A Katymazvárosi Szakiskolában hatalmas gond a lógás. Az iskola 1200 tanulója közül 200 lóg kisebb-nagyobb mértékben. Közülük átlagban 56 tanuló év közben végleg kimarad. A szülők, összefogva a város vezetőivel stratégiát dolgoztak ki, hogy megakadályozzák az igazolatlan hiányzások után bekövetkező lemorzsolódást.

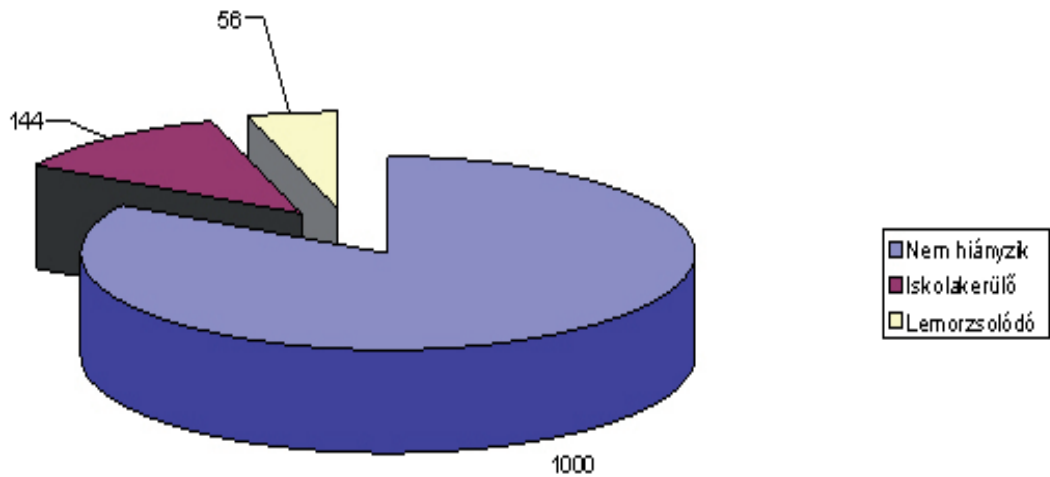
Mindenekelőtt kíváncsiak voltak arra, milyen okokra vezethető vissza a gyerekek iskolakerülése. A 200 gyerekből 190 válaszolt a kérdőívre. 58-an családi okokat, 65-en kortárskonfliktusokat, 66-an tanár-diák konfliktust jelöltek meg okként. Egy fő nem tudott különösebb okot megjelölni.

Mivel a munkanélküliek 90%-át a környéken az iskolából kimaradt képzetlenek alkotják, mindenkinek jól felfogott érdeke, hogy a tanulók szakmai végzettséggel távozzanak az iskolából.

MEGOLDÁS

1. diagram

A Katymazvárosi Szakiskola hiányzási mű-



2. diagram

A hiányzók megoszlása

